

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

14 октомври 2008 година *

По дело C-353/06

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Amtsgericht Flensburg (Германия) с акт от 16 август 2006 г., постъпил в Съда на 28 август 2006 г., в рамките на производство, образувано по инициатива на:

Stefan Grunkin,

Dorothee Regina Paul,

в присъствието на:

Leonhard Matthias Grunkin-Paul,

Standesamt Niebüll,

* Език на производството: немски.

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н P. Jann (докладчик), г-н C. W. A. Timmermans, г-н A. Rosas, г-н K. Lenaerts и г-н M. Pešič, председатели на състави, г-н G. Arestis, г-н A. Borg Barthet, г-н J. Malenovský, г-н J. Klučka, г-н U. Lohmus, г-н E. Levits и г-жа C. Toader, съдии,

генерален адвокат: г-жа E. Sharpston,
секретар: г-н H. von Holstein, заместник-секретар,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 11 декември 2007 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за г-н S. Grunkin, от самия него,

— за германското правителство, от г-н M. Lumma, както и от г-жа J. Kemper,
в качеството на представители,

- за белгийското правителство, от г-жа L. Van den Broeck, в качеството на представител,

- за гръцкото правителство, от г-жа E.-M. Mamouna, г-жа G. Skiani и г-жа O. Patsopoulou, в качеството на представители,

- за испанското правителство, от г-н M. Sampol Pucurull и г-н J. Rodríguez Cárcano, в качеството на представители,

- за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-н J.-C. Niollet, в качеството на представители,

- за литовското правителство, от г-н D. Kriauciūnas, в качеството на представител,

- за нидерландското правителство, от г-жа H. G. Sevenster, в качеството на представител,

- за полското правителство, от г-жа E. Ośniecka-Tamecka, в качеството на представител,

— за Комисията на Европейските общности, от г-жа D. Maidani и г-жа S. Gruenheid, както и от г-н W. Bogensberger, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 24 април 2008 г.,

постанови настоящото

Решение

¹ Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 12 ЕО и 18 ЕО.

² Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Grunkin и г-жа Paul, от една страна, и Standesamt Niebüll (Служба по гражданското състояние, гр. Niebüll), от друга страна, относно отказа на последната да признае фамилното име на техния син Leonhard Matthias, както е определено и регистрирано в Дания, и да го впише в семейния им регистрационен картон, заведен в тази служба.

Германска правна уредба

Международно частно право

- 3 Член 10, алинея 1 от Въвеждащия закон към Гражданския кодекс (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch, наричан по-нататък „EGBGB“) гласи:

„Името на лицето се урежда от правото на държавата, на която това лице е гражданин.“

Гражданско право

- 4 Относно определянето на фамилното име на дете, чийто родители носят различни фамилни имена, § 1617 от Гражданския кодекс (Bürgerliches Gesetzbuch, наричан по-нататък „BGB“) предвижда:

„(1) Ако не носят съпружеско фамилно име и упражняват съвместно родителските права върху детето, родителите избират, с декларация пред длъж-

ностното лице по гражданското състояние, като рождено фамилно име на детето фамилното име, което носи бащата или майката към момента на подаването на декларацията. [...]

- (2) Ако родителите не подадат декларацията в едномесечен срок от раждането на детето, Familiengericht [семеен съд] предоставя на единия от родителите правото да избере фамилното име. Алинея 1 се прилага *mutatis mutandis*. Съдът може да определи срок, в който родителят да упражни това право. Ако правото да се избере фамилното име не е упражнено до изтичането на срока, детето взема фамилното име на родителя, на когото е предоставено това право.

- (3) Когато детето не е родено на територията на страната, съдът предоставя на единия от родителите правото да избере фамилното му име съгласно алинея 2 само ако единият от тях или детето поискат това или ако е необходимо фамилното име на детето да се впише в германски акт за гражданско състояние или в германски документ за самоличност.“

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

- 5 На 27 юни 1998 г. в Дания е роден Leonard Matthias Grunkin-Paul, дете на г-жа Paul и г-н Grunkin, които са женени към тази дата и са германски граждани. Това дете също е германски гражданин и считано от същата дата, живее в Дания.

- 6 В съответствие с удостоверение от компетентния датски орган относно името („navnebevis“) посоченото дете получава по силата на датското право фамилното име Grunkin-Paul, което е вписано и в неговия датски акт за раждане.
- 7 Германските служби по гражданско състояние отказват да признаят така определеното в Дания име на детето, по съображението че по силата на член 10 EGBGB фамилното име на лицето се урежда от правото на държавата, на която то е гражданин, и че германското право не позволява детето да носи двойно фамилно име, съставено от фамилните имена на бащата и майката. Жалбите срещу този отказ, подадени от родителите на детето Leonhard Matthias, са отхвърлени.
- 8 Родителите на детето, които междувременно се развеждат, не са носили едно и също фамилно име и са отказали да изберат фамилното име на детето съгласно § 1617, алинея 1 от BGB.
- 9 Amtsgericht Niebüll е сезиран от Standesamt Niebüll, за да вземе решение, с което да предостави на единия от родителите на младия Leonhard Matthias правото да избере фамилното име на последния съгласно § 1617, алинеи 2 и 3 от BGB. Amtsgericht Niebüll спира производството и отправя до Съда преюдициално запитване съгласно член 234 ЕО. В Решение от 27 април 2006 г. по дело Standesamt Stadt Niebüll (C-96/04, Recueil, стр. I-3561) Съдът установява, че Amtsgericht Niebüll, който е сезиран в рамките на охранително производство, действа като административен орган, без същевременно да е призован да разреши правен спор, поради което не може да бъде разглеждан като орган, упражняващ правораздавателна функция. По тази причина Съдът приема, че не е компетентен да отговори на поставения въпрос.
- 10 На 30 април 2006 г. родителите на детето Leonhard Matthias оправят искане до компетентния орган да го впише с фамилното име Grunkin-Paul в семейния

регистрационен картон, поддържан в Niebüll. С решение от 4 май 2006 г. Standesamt Niebüll отказва да извърши това вписване, по съображението че германското право, уреждащо фамиленото име, не позволява това.

- 11 На 6 май 2006 г. Amtsgericht Flensburg е сезиран от родителите на посоченото дете с искане да разпореда на Standesamt Niebüll да признае фамиленото име на сина им, както е определено и регистрирано в Дания, и да впише последния в семейния регистрационен картон под името Leonhard Matthias Grunkin-Paul.
- 12 Препращащата юрисдикция установява, че не е възможно да разпореда на Standesamt Niebüll да впише име, което не се допуска съгласно германското право, но все пак изразява съмнение дали обстоятелството, че гражданин на Съюза е принуден да носи различно фамилено име в различни държави членки, е съвместимо с общностното право.
- 13 При това положение Amtsgericht Flensburg решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„С оглед на принципа на недопускане на дискриминация, прогласен в член 12 ЕО, и предвид свободното движение, гарантирано на всеки гражданин на Съюза съгласно член 18 ЕО, допустима ли е германската стълкловителна норма, предвидена в член 10 от EGBG, доколкото тя посочва гражданството като единствен критерий на привързване при определяне на приложимите норми, уреждащи името на лицето?“

По преюдициалния въпрос

- 14 С въпроса си препращащата юрисдикция иска по същество да се установи дали членове 12 ЕО и 18 ЕО допускат възможността компетентните органи на държава членка да откажат да признаят фамилното име на дете, както е определено и регистрирано в друга държава членка, в която детето е родено и пребивава оттогава, при положение че подобно на родителите си детето е гражданин само на първата държава членка.

Приложно поле на Договора за ЕО

- 15 В началото е уместно да се отбележи, че правното положение на детето Leonhard Matthias попада в материалния обхват на Договора за ЕО.
- 16 Всъщност въпреки че съгласно действащото общностно право нормите, уреждащи фамилното име на лицата, са от компетентността на държавите членки, последните трябва при все това да спазват общностното право при упражняване на тази компетентност, освен ако не става въпрос за вътрешно положение, което няма никаква връзка с общностното право (вж. Решение от 2 октомври 2003 г. по дело Garcia Avello, C-148/02, Recueil, стр. I-11613, точки 25 и 26 и цитираната съдебна практика).

17 Съдът обаче вече се е произнесъл, че подобна връзка с общностното право съществува по отношение на деца, които са граждани на една държава членка, макар да пребивават законно на територията на друга държава членка (вж. Решение по дело Garcia Avello, посочено по-горе, точка 27).

18 При това положение детето Leonhard Matthias има основание да се позове пред държавата членка, на която е гражданин, на предоставеното му от член 12 ЕО право да не бъде дискриминирано поради своето гражданство, както и на уреденото с член 18 ЕО право на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки.

По член 12 ЕО

19 В самото начало обаче следва да се отбележи относно член 12 ЕО, че както се посочва от всички държави членки, представили становища пред Съда, и от Комисията на Европейските общности, детето Leonhard Matthias изобщо не е дискриминирано в Германия поради своето гражданство.

20 Всъщност при положение че посоченото дете и неговите родители имат само германско гражданство и че във връзка с фамилното име разглежданата в главното производство германска сълкнувателна норма препраща към германското материално право, уреждащо имената, определянето на фамилното име на това дете в Германия съгласно германското законодателство не може да представлява дискриминация, основана на гражданството.

По член 18 ЕО

- 21 Следва да се припомни, че национална правна уредба, с която някои граждани на съответната държава се поставят в по-неблагоприятно положение единствено поради обстоятелството че са упражнили правото си на свободно движение и пребиваване в друга държава членка, представлява ограничение на свободите, признати на всеки гражданин на Съюза с член 18, параграф 1 ЕО (вж. Решение от 18 юли 2006 г. по дело *De Cuypre*, C-406/04, *Recueil*, стр. I-6947, точка 39 и Решение от 22 май 2008 г. по дело *Nerkowska*, C-499/06, *Сборник*, стр. I-3993, точка 32).
- 22 Все пак обстоятелството, че заинтересованото лице е принудено в държавата членка, на която е гражданин, да носи име, различно от това, което вече е определено и регистрирано в държавата членка по месторождение и местопребиваване, може да ограничи упражняването на уреденото с член 18 ЕО право на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки.
- 23 Всъщност следва да се напомни, че по отношение на децата, които са граждани на две държави членки, Съдът вече се е поизнесъл, че разликата във фамилните имена може да породи сериозни неудобства за заинтересованите лица както от професионален, така и от частен характер, резултат по-конкретно от затруднения при ползването в държавата членка, на която са граждани, на права по силата на актове или документи, издадени на името, признато в друга държава членка, на която също са граждани (Решение по дело *Garcia Avello*, посочено по-горе, точка 36).
- 24 Подобни сериозни неудобства могат да възникнат и при положение като това по главното производство. Всъщност в това отношение не е от голямо значение дали разликата във фамилните имена е последица от двойното гражданство на заинтересованите лица или от обстоятелството, че в държавата по месторож-

дение и местопребиваване критерият на привързване при определянето на името е пребиваването, докато в държавата, на която лицата са граждани, критерий за привързване е гражданството.

25 Както отбелязва Комисията, много действия от всекидневието както в публичната, така и в частната сфера, налагат да се удостоверява самоличността, обикновено с паспорт. Тъй като детето Leonhard Matthias има само германско гражданство, издаването на посочения документ е от компетентността единствено на германските власти. В хипотезата обаче на отказ на последните да признаят фамилното име, както е определено и регистрирано в Дания, те ще издадат паспорт на това дете, в който ще е посочено име, различно от това, което е получило в последната държава членка.

26 Следователно винаги когато трябва да удостоверява самоличността си в Дания — държавата членка, в която е родено и пребивава оттогава — детето ще се окаже принудено да разсейва съмнения относно самоличността си и да отстранява подозрения за подаване на декларация с невярно съдържание, породени от разликата между името, от една страна, което винаги е използвало във всекидневието си и което е записано в регистрите на датските власти, както и във всички официални документи, издадени по отношение на него в Дания, като например в акта за раждане, и от друга страна — името, което е посочено в германския му паспорт.

27 Освен това съществува опасност с времето да нараства броят на документите, и по-конкретно на удостоверенията, свидетелствата и дипломите, от които проличава разлика във фамилното име на заинтересованото лице, доколкото то е тясно свързано както с Дания, така и с Германия. Всъщност от преписката е видно, че това дете, макар че живее основно с майка си в Дания, пребивава периодично в Германия, за да посещава баща си, който живее там след развода на съпрузите.

- 28 Впрочем винаги когато използваното в конкретен случай име не съответства на това, което е посочено в документа, представен от лицето за да удостовери самоличността си, и по-конкретно за да получи определена престация или право или за да установи успешното полагане на изпит или придобиването на правоспособност, или когато името, посочено в два представени заедно документа, е различно, тази разлика във фамилното име може да породя съмнения относно самоличността на лицето, както и относно автентичността на представените документи или истинността на съдържащите се в тях сведения.
- 29 Пречка за свободното движение, която произтича от описаните в точки 23—28 от настоящото решение сериозни неудобства, би могла да бъде оправдана само ако се основава на обективни съображения и е пропорционална на следваната законово установена цел (вж. в този смисъл решение от 11 септември 2007 г. по дело Комисия/Германия, C-318/05, Recueil, стр. I-6957, точка 133 и цитираната съдебна практика).
- 30 За да обосноват гражданството като единствен критерий на привързване при определянето на фамилното име, германското правителство и някои други правителства, представили становища пред Съда, твърдят по-конкретно, че тази привръзка представлява обективен критерий, който дава възможност да се постигне сигурност и последователност при определяне на имената на лицата, да се гарантира еднаквост на фамилното име на братята и сестрите в семейството и да се съхранят връзките между членовете на големите семейства. Освен това целта на този критерий е всички лица, които имат определено гражданство, да бъдат третирани еднакво и да се гарантира определяне по един и същи начин на имената на лицата с едно и също гражданство.
- 31 Все пак на никое от тези съображения, изтъкнати в подкрепа на възприемането на гражданството на лицето като критерий на привързване при определянето на неговото име, въпреки че сами по себе си те биха могли да бъдат оправдани, не подобава да се отдаде такова значение, което при обстоятелства като тези по главното производство да обосновава отказ на компетентните национални органи на държава членка да признаят фамилното име на дете, както вече е определено и регистрирано в друга държава членка, в която това дете е родено и пребивава оттогава.

- 32 Всъщност доколкото гражданството като критерий на привързване цели да гарантира възможността да се постигне последователност и стабилност при определянето на имената на лицата, уместно е да се приеме, както посочва Комисията, че при обстоятелства като тези по главното производство подобен критерий на привързване води до противоположен на търсения резултат. Действително всеки път, когато премине границата между Дания и Германия, детето ще носи различно име.
- 33 Що се отнася до целта да се гарантира еднаквост на фамилното име сред братята и сестрите в семейството, достатъчно е да се отбележи, че такъв проблем не се поставя в главното производство.
- 34 Освен това следва да се отбележи, че германското международно частно право допуска изключения от възприемането на гражданството на лицето като критерий на привързване при определянето на неговото фамилно име. Всъщност безспорно е, че германските съдебни норми относно определянето на името на дете допускат като критерий на привързване обичайното местопребиваване на единия от родителите, когато това местопребиваване е в Германия. При това положение дете, което подобно на родителите си не е германски гражданин, би могло да получи в Германия фамилно име, определено съгласно германското законодателство, когато единият от родителите му пребивава обичайно там. Следователно и в Германия би могло да възникне положение, подобно на това на детето Leonhard Matthias.
- 35 Германското правителство твърди също, че националното законодателство не позволява определянето на съставни фамилни имена поради причини от практическо естество. Всъщност трябвало да има възможност да се ограничи дължината на имената. Германският законодател приел разпоредби, за да не се оказат лицата от следващото поколение принудени да се отказват от част от фамилното си име. Това, което едно поколение би спечелило като свобода с приемането на двойните фамилни имена, следващото поколение би изгубило. Действително последното не би разполагало със същите възможности за съчетаване като предходното поколение.

36 Все пак подобни съображения за улесняване на администрацията не са достатъчни, за да обосноват установената в точки 22—28 от настоящото решение пречка за свободното движение.

37 Освен това, както е видно от акта за препращане, германското право не изключва напълно възможността за определяне на съставни фамилни имена на деца с германско гражданство. Всъщност както потвърждава германското правителство в съдебното заседание, когато единият от родителите има гражданство на друга държава членка, родителите могат да изберат да определят фамилното име на детето съгласно законодателството на тази държава членка.

38 По-нататък следва да се отбележи, че пред Съда изобщо не се изтъква специфична причина, поради която да не се допусне, ако е необходимо, признаването на фамилното име на детето Leonhard Matthias, както е определено и регистрирано в Дания, като например обстоятелството, че в Германия това име би било недопустимо поради съображения за обществен ред.

39 Предвид изложените съображения, на поставения въпрос следва да се отговори, че при обстоятелства като тези по главното производство член 18 ЕО не допуска възможността въз основа на националното право компетентните органи на държава членка да откажат да признаят фамилното име на дете, както е определено и регистрирано в друга държава членка, в която детето е родено и пребивава оттогава, при положение че подобно на родителите си детето е гражданин само на първата държава членка.

По съдебните разноски

40 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

При обстоятелства като тези по главното производство член 18 ЕО не допуска възможността въз основа на националното право компетентните органи на държава членка да откажат да признаят фамилното име на дете, както е определено и регистрирано в друга държава членка, в която детето е родено и пребивава оттогава, при положение че подобно на родителите си детето е гражданин само на първата държава членка.

Подписи